

Kötü Konuşan Birinin İlk Hatırlaması Gereken, Ahirete İmandır

Âmentü esaslarını teker teker ele alıyor ve her iman umdesinin hayatımıza nasıl yansması gerektiği üzerinde duruyoruz. Bugün ahirete imanı konuşacağız inşallah.

Kur'an'a baktığımızda, Allah'a imanla ahirete iman birçok ayette mümin karakterinin olmazsa olmazı olarak zikrediliyor. Çok önemli bir iman ilkesi bu. Hayatımıza yansması nasıl oluyor ve bu noktada her an diri olabiliyor muyuz, yaşantımızı tanzim ederken ahiret hassasiyeti içinde olabiliyor muyuz... İsterseniz şuradan başlayalım: Ahirete niye inanmak gerekir veya ahiret bizim neremizdedir?

İnsan diye bildiğimiz mahlûk, yalnızca et ve kemikten ibaret değil. İnsanın eti-kemiği-derisi-iliği-kası yanında bir de duygusallığı var. Her ne kadar bu duygusallığın vücudun neresinde olduğunu yakalayamıyorsak da bu var. Sevgiden, nefretten, ağlamaktan, gülmekten oluşan bir şey bu. Bunların toplamına duygu dünyamız deriz.

Duygu dünyamız, 80 kiloluk bir insanı tarttığımızda kantara gelmeyen bir şeydir ama insanın büyük bir yüzdesini oluşturur. Umudu ve korkusu kalmamış biri intihar edebiliyor; çünkü yaşamaya tutunma gayreti umut veya korkudan kaynaklanır. İnsanın kolunu ya da gözünü kaybetmesi bile hayatının bitmesiyle sonuçlanmayabilir ama umudun bitmesi böyle değil.

İnsan eğer sadece et ve kemikten ibaret olsaydı ahirete gerek olmazdı, ahiret etki etmezdi zaten. Cenneti ve cehennemiyle, Allah Teâlâ'nın huzurunda iyi veya kötü kul olarak durma endişesiyle yola çıkarıldığında insan, onu ancak duygusal bölümünü ahiret projesiyle doldurduğunuzda gece yarısı namaza kaldırabilirsiniz. İnsanın alın teriyle kazandığı malın yüzde yirmisini, yarısını, belki tamamını Allah için vermesi de böyle mümkün olur.

Eğer bir insana, cennette şu şu özellikteki eşlerden söz etmezseniz onu eşiyile bulunduğu yataktan ayırmanız zor olur. Çünkü 5'i alabilmek için 6'yı vaat etmeniz lazım. Buna insan boyutuyla baktığımız için böyle düşünüyoruz.

Ahiret yüzde yüz olarak, insanın iki durumuna hitap ediyor: Uçsuz bucaksız bir cennet mutluluğu veya bitmez tükenmez bir azap. İkisi de insanın yaşadığı hayatta ürktüğü şeylerdir.

Kur'an-ı Kerim, cennetten söz ederken sık sık, su örneği verir. Altından ırmak akan cennetler, süt nehri, şarap nehri... bu anlatımlar insanın kulağında hoş çağrışımlar yapar. Su, insanın ayrılmaz parçasıdır. Bu yüzden Allah'ın iyi kullarına vaat ettiği şeyler bütünü oluşturduğu cennette de su, büyük yer tutuyor.

Mesela insanın duygusallık boyutu, arkadaş bulundurmaya ve yalnız kalmamaya gerektiriyor. Yalnızlık insanın ürktüğü bir şey. Bakıyoruz ki cennet tasviri yapılırken dostlardan söz ediliyor. Bitmez tükenmez muhabbetlerin diyarı olarak anlatılıyor. Cehennemle ilgili tasvir yapıldığında da konuşan kimseye, "Susun!" deneceği anlatılıyor. Neticede ahiret, insanın duygusallık açısından önüne konabilecek en büyük teşviktir, belgedir ve tehdittir.

Bir belge, teşvik ve tehdit olarak ahiret; insanın karşısına konduğunda yüzde yüz insan bünyesinin etkileneceği bir iş yapılmış olur. Mesela bunun yerine insana dünya ödülü vaat edilmiş olsaydı, iyi müminlere cennet değil de dünyada daha fazla yaşamak vaat edilseydi, zaten elinde bulunduğu için

insanlar buna minnet etmezlerdi. Nitekim kaç kişi, sekiz saatlik işten sonra sekiz saat daha mesai yapar?

İnsanın duygusal boyutunu bile hayal açısından zorlayacak şeyler önümüze konmuştur.

Bu, iman edenler boyutuyla bakarsak böyle. Bir de “Ahiret niye var ki?” sorusunu soranlar bulunuyor...

Biz Allah Teâlâ'nın mutlak âdil ve mutlak bir hikmet sahibi olduğuna, yani ne yaparsa yüzde yüz adalet ve ne yaparsa yüzde yüz hikmetle olduğuna iman ediyoruz. Bunca büyük kâinat içerisindeki onca canlı arasında insan gibi mükerrem bir varlığı yaratmış olması da mutlak hikmet ve mutlak adaleti gerektiriyor. Ve emir vermeden kullarını yaratsaydı Allah, yani “ben yarattım, siz kendi aranızda bir sistem oluşturun” diyecek olsaydı, bu hikmete aykırı olurdu. Öyleyse cennetten çıkarmaması da lazımdı bizi.

Bir ödevlendirme ve ödevlerin sonucuna göre değerlendirme yapması gerekiyor, hikmetinden dolayı. Bu, hikmetine dayalı adaleti, bir rekât fazla namaz kılana fazla ecir verilmesini gerektiriyor. Niyeti daha temiz olana daha çok ödül verilmesini gerektiriyor. Hiç takmayan, hep yan çizene de verdiği ödülün muadili olabilecek bir ceza vermesini gerektiriyor.

Bu yüzden bakıyoruz ki iman ehline sonsuzluk vaat ediyor, cennette. Küfür ehline de sonsuzluk tehdidi yapıyor, adalet olsun diye. Bir yetim çocuğa bakana vaat ettiği şeye bakıyoruz; bir çocuğu yetim bırakana da cennettekinin muadili olacak bir şey vaat ediliyor. Yani eğer ahiret olmasaydı, bu dünyada Allah Teâlâ'nın yarattığı mahlûkatı olan insanlara bir şey emretmesinin hikmeti olmazdı.

Burada iki noktaya gelmiş olduk: Duygusal boyutu gereği insanın, ölümden sonrası olmalı –ki insan hareketlendirilebilsin. Madem yarattı Allah ve muhakkak bir değerlendirme yapacak, mantıksal olarak da şartları dünya şartları gibi olmayan, insanın sıfır iradeyle bulunduğu bir ortama taşınmamız lazım. Bunları değerlendirdiğimizde “ahirete iman edin, aksi takdirde mümin olmazsınız” deyişteki sırrı da anlamış oluruz.

Bu sebeple Kur'an-ı Kerim'de ve hadis-i şeriflerde Allah'a imandan söz edilirken hemen ahirete imandan da söz edilir. Çok iyi anlayacağımız bir örnek olarak alalım: Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki: “Kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa ya iyi şey konuşsun ya da sussun.” İki kişi konuşup tartışıyorlar, iyi değilse söyleyeceğin söz, sana susmanı tavsiye ediyor.

Burada çok dikkate değer bir ipucu var: Biz Allah'a ve ahirete iman denince kurban kesmek, hacca gitmek, küfre girmemek... gibi büyük şeyler sayılacak zannediyoruz. Hâlbuki bakıyoruz ki, “hadi oradan bel!” deme mümin kardeşine, “olmaz kardeşim” de, gibi bir durumu söylüyor aslında hadis. Bu kadar küçük bir şeyi yani. Yani, eğer ahirete iman ediyorsanız bu nüansa bile dikkat edin, diyor.

Çünkü insanın harareti yükselip sınırlar gerildiğinde ancak ahiret zapteder insanı. İnsanın feda edemeyeceği, sadece ahiretidir. Mesela; insanlar boşanıyorlar. İnceliyorsunuz, otuz yıllık ailenin dağılma sebebi incir çekirdeğini doldurmayacak bir şey. Onu büyütmüşler ve iş, boşamaya kadar dayanmış. Ama ahiret, işi ya da eşi sevmek gibi değil; umudun ve korkunun sonudur ahiret. Hadis-i şerif, “akla gelmez şeyler” diyor.

Bu sebeple, düzgün konuşmayı ve ahlakî sözler söylemeyi öğütleyeceği zaman bile Efendimiz, Allah'ı hatırlattığı gibi ahireti de hatırlatıyor.

Demek ki bir bütün olarak düşünülduğünde, Allah mefhumunu ne kadar hatırlıyorsa bir insan, ahireti de o kadar hatırlamalı. Mesela biz, günde bin defa 'subhanallah' diyoruz; bin defa da ahireti hatırlıyor olmamız lazım. Çünkü Kur'an'ımız ve hadis-i şerifler, bu iki kavramı -Allah'a iman ile ahirete iman- yan yana zikrediyor. Sözelimi meleklerle veya kitaplara iman bu kadar sık geçmiyor. Çünkü bunların da bir noktada kilitlendiği yer ahirettir.

Çünkü Allah'a imansızlığın karşılığı tam olarak dünyada değerlendirilmiyor. Madem ahirette asıl muhasebe yapılıyor; her şey ahiret için var demektir. Ahiret odaklı yaşadığı için insan, cepheye bir paket domatesi verir gibi canını Azrail'e verebiliyor.

Ahireti konuşabilmemiz ya da müşriklerin neden iman etmedikleri konusunu ele alabilmemiz için bir başka husus: Dünyada Allah'ın bize sunduğu hayat, lezzetler, yiyecekler, dostluklar, aile ortamı vesair ne varsa, esasen bunlar zevkin aslı değil. Çünkü hem geçici hem sorunlu. Mesela insan yemeği çok seviyor; ama doktora gittin mi konuşmalar hep "ne yedin?"le başlıyor. İnsan evlenip aile hayatı kurmak istiyor; aslında derdine imza atıyor. Her nikâh akdi bir dert küpüdür.

Allah o dertleri kolaylaştırır hocam...

Kolay veya zor; bedeli var. O dertlere karşılık veriyor Allah. Şatıbî diye meşhur bir usul-i fıkıh âliminin çok hoşuma giden bir tespiti var, diyor ki: "Şu dünyada ibadetler de dâhil tamamen kâr olan bir şey yoktur. Tamamıyla zarar olan bir şey de yoktur. Ateş yüzde yüz zararlıdır diyemezsin, hayatının önemli bir bölümünü o yürütüyor. Ölüm de yüzde yüz zararlı değil; aranır olabilir çünkü. Yüzde yüz kâr cennettir."

Bir gün Allah ile buluşmayı gündemine almayan insan tipinden de söz edebiliriz. Böylelerinin nasıl bir dünya değerlendirmesi var ki ebedî bir hayatı gündemine asla almıyor. İlla ilk zaman müşriklerine gitmemiz de gerekmiyor değerlendirme için.

Allah'ımız celle celâlühü, ahireti bizim duygusallığımıza hitap eden bir noktaya koyuyor. Korkumuzu, nefretimizi, umudumuzu ve sevgimizi onunla yönlendirmemizi istiyor. Bunun karşılığında da imtihan gereği, ahiretteki şeylerin mikro örneklerini dünyada gösteriyor. Mesela yaşamak burada da var; mümin insan buradaki yaşamayı geçici, ahireti ebedî görüyor. Kâfir -yani ahirete iman etmeyen- ise yaşamaktan burayı anlıyor. Temel sorun, müminin ahireti oturttuğu yere mümin olmayanın dünyayı oturtmasıdır.

Ahiret ve dünya, bir beyinde birbirini ezmediği sürece zararsızdır; ahiret dünyayı ezecek şekilde ilerlerse Hasan Basrî'ler çıkar, dünya ahireti ezecek şekilde yükselirse Karun'lar çıkar. Temel mesele, dünya sevgisidir. Allah Teâlâ, Kaf suresinde bunun ipucunu bize veriyor: "Şu bahsettiğin öldükten sonraki dirilme, zor bir dönüşüm..." diyorlar, diyor Kur'an.

Küfrün, ta Âdem aleyhisselamdan beri temel mantığı ahiretteki hesaplaşmayı yok saymaktır. Çünkü bir hesaplaşmaya inanan, hesap hazırlığı yapar. Hesabı bu dünyada bitirebileceğini zanneden insan ahirete inanmaz.

Bu dünyada biter mi hesap? Bu soru önemli.

İnanmayan insan için bitiyor. Şöyle: Kendisi bir Birleşmiş Milletler, adalet sistemi kurmuş ve onların işi hallettiğini düşünüyor. Yüzeysel olan dünyanın yüzeysel işlemlerini öz zannediyor. Bu yüzden, kâfir olanlar yani ahiret diye bir kavramı iman noktasına beynine yerleştirmeyenler temel sorun olarak dünyayı lezzetli hâle getiren mal, koltuk ve benzeri şeyleri ahirettekilerin yerine oturturlar. Bu nedenle,

dünya sevgisi kedinin önündeki bir ciğer gibi bekliyor. Eğer kedi bu yeme takılırsa hem asıl yemeği kaybedecek hem de canı gidecek.

Kâfirler de ahiretin asıl ve derin nimetleri-lezzetlerini buradaki dünya lezzetleriyle değiştiriyorlar. Bu dünya nimetlerine ait sevgi, müminde de var aslında. Yani mümin de dünyayı sever. Zaten müminin dünya malını sevmemesi beklenmiyor ondan. Müminin de parası olacak; olmalı zaten, çok olmalı hem de. Ama mümin, disiplinsiz ve ölçsüz bir mal sevgisine dadanmaz.

Mesela, Yahudiler için Kur'an'da Allah Teâlâ, bin sene yaşamak istediklerinden söz ediyor. Bir hırs yüklüler. Yahudiler'i örnek veriyor Kur'an-ı Kerim ama bütün kâfirlerin ortak mantığıdır bu. Küçük bir soru soralım: Mümin de bin yıl yaşamayı düşünebilir mi? Elbette düşünebilir. Çünkü Yahudi, şehvetine tapınmak için bin yıl istiyor. Mümin ise bin yıl secde edeyim, bin yıl boyunca infak ederek Rabbimin karşısına çıkayım diye düşünür.

Kâfir de dünya ister, mümin de; ama kâfir için bu istek nefsinin azgınlaşmış duygularını tatmine yöneliktir, mümin ise cihat etmek, Allah'ın razı olacağı işleri yapmak için ister. İki de ahirete doğru gittiği hâlde mümin, gideceği yeri bilerek ve isteyerek ilerler; kâfir ise yok saydığı bir ahirete gider.

Eğer bir mümin, sürekli hatalı ve yanlış konuşuyor ise oturup ilk düşünmesi gereken şey, cehennemden-ahiretten korkup korkmadığıdır. Çünkü hadis-i şerif, "Ahirete iman ediyorsan düzgün konuş" demişti.

Ömer bin Hattab'ı sinirlendirmişler bir gün. Kendine hâkim olunca verdiği cevap çok hoşuma gider: "Şu ahiret korkusu olmasa siz Ömer'i böyle göremezdiniz." İman bu işte. Ahiret durduruyor.

Mesela, Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'inde, imanı olmayanlardan söz ederken "Allah'tan kork, dendiğinde kibirlenirler" buyuruyor. Yani ahiretten korkması gerekirken böyle bir şeyin ona hatırlatılmasını bile benimseyemiyor.

Biz kâfirlerin ahirete iman etmeyişlerinin doğal sonuçlarını görüyoruz; zulmediyor ve kahrediyorlar. Teknolojiyi imha için üretiyorlar ve artanını da bize bilgisayar-cihaz olarak yolluyorlar. Balık pişirdiğimiz tavadaki teflon, önce savaş uçakları için üretildi. Önce şer üretiyor kâfir, rahmet üretmiyor. Şerrinden artarsa eğer, sen ondan rahmetlik bir şeyler yapabiliyorsun. Kâfir ateştir ama ısıtmaktan çok yakar. Ve her kâfir acınacak hâldedir aslında; çünkü asıl misyonunda değildir.

Ahiret konusunda bizi esas ilgilendiren şey, bizim ahiret imanımızı ne kadar aktif tutabildiğimizdir.

Bunun üzerinde ayrıca duralım istiyorum hocam. Ahiret denince hangi safhaları düşünmemiz lazım ve nasıl bir hayattır ahiret? Mahşeri, hesabi, cenneti-cehennemiyle...

Evela, ahiret kelimesi, sura üfürünce dünya yıkılacak olan İsrail'den başlatılmamalı. Bu, ahiretin genel başlama saati. Benim ahiretim ise ruhumun bedenimden ayrıldığı andır. Benim için ahiret süreci başlamış olur ve asıl ahiret budur.

Daha akıllıca düşünürsem, anamdan doğduğum gün ahiretim başladı aslında. Ebe beni kucağına aldığı anda bir dakikam geçmişti bu hayatta. Akşam olup da babama götürüldüğümde bir günüm bitmiş oldu. Benim için bir gün bitmedi; hayatımın bir günü bitti.

Yani ahiret eğer benim içinse tehdit veya mutluluk olarak, cenneti veya cehennemi kendim açısından tefekkür ediyorsam, ben o sürece musalla taşına konduğum gün başlıyorum. Dolayısıyla ahiret, benim

ölüm saatimdir ve bu da belli olmadığına göre ahiret, her andır. Şurada, sizin karşınızda mikrofonun önünde oturuyorum; ama buradan kalkışım ahirete gidişim gibidir diye düşünüyorsam burada Allah'tan korkarak konuşurum. Bunu düşünemiyorsam çürük ve yerine oturmamış bir iman zemininde hareket ediyorum demektir.

Ahiretin ikinci anlamı, 'berzah âlemi' dediğimizdir. Bu süreç, mezara konuşan sur üfürülünceye yani bütün insanların topluca yeniden dirilmesine kadar olan dönemdir.

Ahiretin üçüncü boyutu; Allah Teâlâ'nın Âdem aleyhisselamdan itibaren yarattığı bütün kullarını iyisi kötüsü, mümini kâfiriyle topladığı mahşer dediğimiz yerdir. Mahşerin ayrıntılarına dair hadis-i şeriflerde bilgi var ama tamı tamına bilemiyoruz bu ayrıntıları. Allah Teâlâ'nın kudretini kullarına göstereceği, peygamberlerin bile endişeyle bekleyeceği ve kimsenin kimseye fayda vermeyeceği, cennet mi cehennem taburuna mı gireceğimizin konuşulacağı, Arş'ın gölgesinden başka gölgenin bulunmadığı yer.

Mahşerdeki bekleyişe iman ediyoruz. Bir de sıratтан geçiş var. Eski eserlerimizde kıldan ince kılıçtan keskin diye bir tanımlama vardır, sırat köprüsü için. Veya bugünkü teknolojiyle ifade edersek, lazer ışını gibi bir köprü denebilir; önemli değil. O köprüye illa gelinecek. Kur'an buyuruyor: "Sizden oraya uğramayan olmayacak." Ama kimi ışık hızıyla geçecek karşıya ve karşıya cennet olacak, kimi sürünecek kimi düşecek. **Herkesin boyunun ölçüsünün alındığı yer: Sırat köprüsü.**

Sırat köprüsünden sonra sonuç olarak cennet veya cehennem var. Cennet veya cehennemden sonra da ölüm yok; ölüm ölecek orada. Sahih hadis-i şerifte belirtildiğine göre, melekler ölümü bir koç şekline getirip kesecekler. Bunlar semboliktir tabii. Allah böyle yapmasaydı da "ölümü kaldırdım" deseydi direkt, yine olacaktı ama insanın anlaması için böyle yapıyor.

Cehennemin A-B bölümü var. A bölümü, cezaevi; B bölümü tutuk evi. Cezaevi, müminin tövbe etmediği günahlar için. Oraya kadarki mahşer yeri hesaplaşmasında bir af görmediyse, cehenneme girecek ve ne takdir ettiyse Allah, onu çekecek. Kâfirler ise ömür boyu kalacaklar.

Ahiret için düşüneceğimiz konulardan biri de cemalullahıdır. Cennetten de daha cennet, müminler için. Hadis-i şeriflerde buyrulduğuna göre Allah Teâlâ, müminlere bir şey isteyip istemediğini sorduktan sonra cemalini gösterecek ve müminler cenneti unutacaklar. İşte ahirete iman, bu gözler cemalullahı bakacak, deyip haramdan korumaktır onları. Gözü kirletmeden, öyle bir kaliteyle varmalıdır cennete.

Ahiret hakkında düşünmemiz gereken bir başka şey, helalleşme ve insanın üzerindeki haklardan kurtulması boyutudur. Bu şeytanın bir hilesidir: Ahireti inkâr ettiremeyince mümine, bu sefer tutuyor; namaz, oruç, cihat, zikir, tefekkür gibi Allah Teâlâ için yapılan işlere daraltıyor mümini. Zikreden, sabahlara kadar teheccüt kılan adamın hanımını dövdüğünü görüyorsun bu sefer.

Sanki hanımı dövmek Allah'ın hakları arasında bir şey değilmiş gibi...

Cennet namaz karşılığı veriliyormuş gibi. Hâlbuki en ufak kul hakkıyla cennete girmek mümkün değil – şehit olarak ölse bile insan. Bu sebeple, ahireti konuşurken kul hakkı olmadan gitmek gerekliliğini ve oranın kul hakkı ödeme yeri olmadığını da konuşmalıyız.

Ahireti, Allah'tan başkasına borcumuz olmadan gitmemiz gereken bir yer olarak düşünmemiz gerekiyor. Çünkü Allah'a ait en büyük haklar -şirk hariç- bir mağfired umudu daima taşır. Ama hiçbir anne bile çocuğuna müsamaha göstermeyecek o gün. Hiçbir baba, "Yavrum sana ciğerlerimi vereyim" demeyecek. Ahirette hiçbir şeyin nakli yok; ne bir adet sevabın ne günahın.

Bugünkü apartmanda yaşadığımız ve araba kullandığımız teknoloji hayatında, kul hakkı yüz sene öncesine göre çok tehlikeli bir boyuta geldi. Mesela gece 2’de kornaya basıyorsunuz ve bir çocuk uyanıyor. Siz de kornanıza basmış olmanın rahatlığıyla devam ediyorsunuz yola... Oğlumun düğünü oluyor, havai fişek atıyorum; ihtiyar bir kadın ise yatağında ölüm korkusu geçiyor ya da ateşler içinde yanan bir annenin beyni çatlıyor benim çıkardığım gürültüden... “Yasal hakkım, şu saate kadar patlatabilirim...” diyorum ama yasaların olmadığı, hâkimler hâkiminin huzurundayken; düğünümde çıkardığım gürültüden, asker uğurlamamdan, takımımın galibiyetini kutlamamdan taciz ettiğim insanlarla karşılaşacağım. İşin en kötü tarafı da eğer hesaplaşacağım kişi bir kâfirse onun şarap günahlarını alacağım demektir ahirette.

Ahireti bu mantıkla düşünmedikçe, kâğıt üzerinden cennetin büyüklüğü ya da sıratın inceliğini konuşmanın da bir manası yok.